

De workshop rond het thema fair play werd geleid door twee Nederlandse experts: **Johan Steenbergen**, directeur van kennispraktijk, en zijn medewerker **Jarno Hilhorst**.

Tijdens het eerste deel van de workshop werd aan de hand van een **interactieve spelvorm** de betrokkenheid van de aanwezige federaties met het thema fair play nagegaan. Na een korte voorstelling van de deelnemers werd aan de federaties gevraagd wat de termen *sportiviteit*, *respect* en *fair play* voor hen betekenden. Hieruit bleek dat de genoemde begrippen per federatie gedeeltelijk anders ingevuld worden en er blijkbaar nood is aan een duidelijke begrenzing.

Federaties formuleerden sportiviteit als 'het handelen in de geest van de sport' en het aanvaarden van de regels en omgaan met winst of verlies. Respect werd gezien als de toepassing van de regels en het gedrag gesteld tegenover scheidsrechters, toeschouwers, medespelers, tegenstanders en ouders. Fair play gaat volgens de federaties om eerlijkheid en iedereen de kans geven om deel te nemen aan het spel. Dit begrip houdt vaak verband met het gedrag tegenover de tegenstander.

Volgens Johan Steegmans en **Lieke Vloet** blijkt fair play het kernbegrip, omringd door een "paraplu" van sportiviteit en respect. De buitenste rand heeft slechts op een indirecte manier invloed op de kern van fair play.

Het witte gebied houdt het begrip fair play in en omvat alles wat op het veld gebeurt tijdens een wedstrijd. Het **zwarte gebied**, sportiviteit en respect, slaat bijvoorbeeld op de

ouders van de sporters in een sportclub. Gezelligheid en bepaalde rituelen van ouders kunnen op een indirecte manier een positieve invloed hebben op fair play. Maar ouders kunnen door het uitschelden van de scheidsrechter ook indirect zorgen voor meer agressiviteit op het speelveld. Het **grijze gebied** is het gedrag gesteld door spelers, coaches of scheidsrechters rond de wedstrijd. Het respectvol omgaan met het materiaal van anderen of het schelden in de kleedkamers hebben soms een vrij directe invloed op fair play op het veld.

Fair play wordt samengevat in **drie basisregels**: *het omgaan met ge- en ongeschreven regels, het omgaan met elkaar en de gelijkheid van kansen*. In vele sportdisciplines zijn reeds toepassingen van genoemde basisregels van toepassing. Het indelen van de competitie volgens leeftijd (voetbal), gewicht (karate) of niveau (judo) zijn een goede praktijktoepassingen van fair play. Bij schaatsers wordt tijdens wedstrijd regelmatige gewisseld van binnen- naar buitenbaan, zodat beide schaatsers evenveel kans hebben om te winnen. *Enkel wanneer vertrokken wordt van een zo gelijk mogelijk niveau is het een uitdaging om nadien de verschillen tussen de teams/sporters aan te tonen*.

In het tweede deel van deze workshop werd dieper ingegaan op de mogelijkheden tot het stimuleren van sportiviteit, respect en fair play. Het concreet implementeren van fair play gebeurt in verschillende fases, waarbij barrières moeten weggewerkt worden. Wanneer de ingesteldheid van een clubbestuur luidt: 'winnen ten koste van alles', zullen de sporters al gauw unfair gedrag vertonen. Zowel bij het bestuur, de coaches en de sporters is de *bewustwording* van het thema al een belangrijke stap. De effectieve *actie is pas het laatste stadium* van het implementeren van fair play.

Vervolgens werden de deelnemers van de workshop in een zestal groepen verdeeld, waarbij elk van hen een **casus** moesten **uitwerken**. Sommigen moesten vanuit het oogpunt van een *sportclub* fair play promoten, terwijl anderen top-down vanuit de *federatie* naar de clubs toe een concreet plan moesten uitwerken. Per casus werd een droomsituatie voor 2016 vooropgesteld en moesten de doelgroepen van de acties vastgelegd worden. Tot slot werd gevraagd aan de deelnemers om de tools concreet uit te werken en de mogelijke valkuilen bij hun fairplayacties te beschrijven.

Vanuit de **clubs** werd benadrukt dat een optimale communicatie via de website of nieuwsbrief essentieel is om de doelgroepen te bereiken. De club moet aan de hand van een interne clubregeling fair play in het beleid opnemen. Verder werden verschillende concrete fairplayacties per doelgroep voorgesteld:

- ✓ Coaches: confrontatie met video-beelden van het gedrag tijdens wedstrijd/training
- ✓ Ouders: thema-avond of zelfreflectiecampagne (video-beelden of enquête)
- ✓ Spelers: beloningssysteem, gedragscodes via postercampagne, fairplaywedstrijden organiseren voor sporters, uitreiken van fairplaylabels: "meest sportieve volleyballer van het jaar"

Vanuit **sportfederaties** werd een centraal meldingspunt voorgesteld om fair/unfairgedrag te melden. Ook werden volgende doelgroepen met hun concrete acties voorgesteld:

- ✓ Club: het aanstellen van een ethiekcoördinator per afzonderlijke club, het uitdelen van fairplaylabels aan de meest engagerende clubs
- ✓ Sponsors: moeten zich financieel kunnen distantiëren van unfaire spelers. Sponsors zouden meer het goede gedrag van spelers extra in 'the picture' kunnen zetten (win-win situatie voor sponsor en sporter)
- ✓ Media: aandacht verschuiven van het unfaire spel naar het bekrachtigen van positieve toepassingen van fair play

De belangrijkste **doelstellingen** voor de eerste projecten rond fair play zullen bewustwording van fair play zijn. Fair play moet volgens de deelnemers van deze workshop een *van-zelfsprekendheid* worden. Wanneer een club of federatie deze stap overwonnen heeft, kunnen concrete project uitgewerkt worden om gedragsverandering bij spelers, coaches, scheidsrechters en ouders teweeg te brengen. Als **droombeeld** willen de clubs het *veranderd gedrag op het veld* kunnen waarnemen en er sprake is *van respect naar alle disciplines* toe (ook gehandicaptensport). Verder wil men zowel bij de clubs als bij de federaties dat het thema fair play reeds bij de *jeugdgroepen* geïntegreerd wordt. Wanneer de jonge sporters zich bewust worden van fair play, zullen ze deze gedachte ook doorgeven aan ouders en medespelers.

De belangrijkste **bependingen/valkuilen** bij de federaties en clubs zijn het *gebrek aan tijd en interesse* bij de doelgroepen. Het ethisch thema toepassen vraagt extra *engagement* en dit zou van hoger uit (federatie) dan ook *beloond* mogen worden. Een sportclub draait namelijk vooral rond vrijwilligerswerk. Vanuit de sportclubs wordt een *overkoepelende ondersteuning vanuit de federaties* vooruit geschoven. Een uniforme toolkit kan vanuit de federatie verspreid wordt naar de clubs (vb: VTV). De federatie kan bijvoorbeeld een beloningssysteem ontwikkelen dat in alle clubs toegepast kan worden. De sportclubs vragen ten slotte naar *bijscholingen* rond ethiek en fair play vanuit de federaties, zodat de coaches gevormd worden rond dit thema. Op deze manier kan de coach goede spel- en werkvormen ontwikkelen en fair play overbrengen aan zijn sporters.